

БИБЛИОТЕКИ БИБЛИОТЕКАРИ ИНФОРМАЦИЯ АСОЦИАЦИЯ

Списание на Год. X, бр. 6, декември 2020
Българската библиотечно-информационна асоциация

ОНЛАЙН

ГОДИШНИ
библиотечни награди
за 2019 г.

една година
без
Снежана Янева

Ценко Цветанов –
стратег на грамотността
в България

известният и
непознатият
д-р Димитър Иванчев

ИЗДАТЕЛ

Българска библиотечно-информационна асоциация

София 1000
ул. „Христо Белчев“ 2,
ет. 5, офис 16
тел. 0885311854
bbia@lib.bg

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Главен редактор:

Проф. дн Цветанка Панчева

Членове:

Академик, проф. дпн Юрий Столяров

Проф. дн Гордана Стокич

Проф. кпн Едуард Сукиасян

Проф. дпн Марина Колесникова

Проф. д-р Снежанка Пенкова

Доц. д-р Милена Миланова

Доц. д-р Милена Цветкова

Доц. д-р Юлия Савова

Д-р Биляна Яврукова

Албена Ихтиманска

Ваня Грашкина

Надежда Груева

Спаска Тарандова

Координатор издателска дейност:

Антоанета Димитрова

0885 311 836

adimitrova@lib.bg

Периодичност:

6 броя годишно

ISSN 1314-7285 (печатно издание)

ISSN 1314-4944 (електронно издание)

© Материалите, използвани в списанието, са авторски и правата върху тях принадлежат на издателя. Разпространяването и публикуването на целите текстове или на части от тях без изрично писмено разрешение на редакцията водят до правните последици, предвидени в Закона за авторското право и сродните му права.

www.lib.bg/publish/Списание

Съдържание

Годишни библиотечни награди

Годишни библиотечни награди за 2019 г.
ББИА

С годините се убедих, че няма нищо случайно – библиотечната професия е призвание (Интервю с Ина Божкова, носител на наградата „Млад библиотекар на годината 2019“)

Вярвам, че всяко желание, което идва при нас, е, защото имаме силата да го сбъднем (Интервю със Силвия Павлова, носител на наградата „Библиотекар на годината 2019“)

С отдаденост и с любов (Интервю с Надежда Дякова, директор на Академичната библиотека на НАТФИЗ, носител на наградата „Библиотека на годината 2019“)

Библиотеките и читалищата са национално богатство на България (Интервю с Надя Синигерска, мениджър „Корпоративна социална отговорност и устойчиво развитие“ в КонтурГлобал Марица Изток 3, носител на наградата „Подкрепа за библиотеките 2019“)

Актуални изследвания

Ценко Цветанов – истинският стратег на грамотността в България
Валентина Стоева

Дискусионно

Дамска логика в библиотечната терминология
Юрий Столяров

3

6

8

11

15

17

19

С отдаденост и с любов

Интервю с Надежда Дякова, директор на Академичната библиотека на НАТФИЗ, носител на наградата „Библиотека на годината 2019“

Биляна Яврукова: Вие сте директор на Академичната библиотека на НАТФИЗ, която стана носител на наградата „Библиотека на годината 2019“. Какво означава тази награда за Вас и Вашия екип?

Надежда Дякова: Много! Всичко! Признание за усилията, които полага екипът на библиотеката от ръководството на академията, от студенти и преподаватели, от колеги. Висока оценка от гилдията. Доказателство, че сме потребни. Смисъл на професионалния ни живот!

Б. Я. Номинацията за Вашата библиотека беше направена от ръководството на академията и подкрепена от различни студенти и преподаватели. Как успяхте да ги привлечете в библиотеката и да спечелите тяхното приятелство и доверие?

Н. Д. Ректорът на академията, проф. Станислав Семерджиев е човек с отношение към книгите и библиотеките. Неговата визия за развитието на библиотеката беше повод да развихря мечтите си. Да имаш свободата да мечтаеш, да получаваш подкрепа при реализирането на мечтите, какво по-

вече може да си пожелае човек в професионален план. И изглежда, че тази наша отдаденост, не остава скрита за ръководството, за преподавателите, за студентите. Ако трябва с две думи да отговоря как сме привлекли и спечелили приятелство и доверие, ще отговоря – с отдаденост и с любов.

Б. Я. Как и кога „открихте“ библиотеките и разпознахте библиотечната професия като своя съдба?

Н. Д. В далечната 1986 г. попаднах в една училищна библиотека. Оттогава датират взаимоотношенията ми с библиотеките. Но библиотеката като място, където да дадеш воля на професионалните си мечти, открих при първото си посещение в библиотеката на НАТФИЗ като гост. Това, което ме привлече като магнит, бяха две неща – ремонт с разширение на библиотеката (моя дългогодишна мечта за читалищната библиотека, в която работех) и електронния каталог (също мечта, свързана с осъзнатите възможности на този вид каталог). Това се случи през 2006 г., а през 2007 г. щастливо стечение на обстоятелствата ме направи част от екипа на тази библиотека.

Б. Я. Представете накратко Академичната библиотека на НАТФИЗ.

Н. Д. Висшето ни училище се разширява, осъвременява, обогатява своята дейност. А ние в отговор на все по-нарастващите потребности, обогатяваме фонда си по всички достъпни за нас начини. Приоритетни области, естествено, са театъра и киното. Но в последно време набавяме материали по фотография, изобразително изкуство, сценография, костюми, танцов театър. Все по-актуална става литературата по мениджмънт в сценичните и екранните изкуства, по управление на проекти. Имаме голям фонд от художествена литература, където на особена почит са пиесите – издавани, публикувани само в периодични издания, както и непубликувани драматургични текстове. Имаме ръкописни пиеси – от времето, когато не са били разпространени пишешите машини и размножаването е ставало чрез преписване на ръка.

През 2006 г. ректорът проф. Станислав Семерджиев с екипа си взимат решение да бъде извършен основен ремонт. От декември 2007 г. библиотеката е преместена в ново помещение – широко, светло, комфортно. Обособени са и компютърни читателски места. През годините се дооборудва с копирна техника. Фондът в него е на свободен достъп. През 2008 г. се обособява филмотечен фонд. В колекцията са включени образци на игралното и документалното кино, които да бъдат използвани в процеса на обучението във Факултет „Екранни изкуства“.

Новите реалности налагат тотална промяна в облика и функциите на съвременната библиотека. В усилията, насочени към улесняване на достъпа до съхраненото в библиотеката богатство, се включват и информационните технологии. Традиционните каталози биват заменени от електронен, който става основа на онлайн каталог, а той от своя страна се превръща в библиотечен портал, откъдето студенти и преподаватели имат възможност да ползват всички електронни ресурси – книги, части от книги, статии, автореферати на дисертации и хабилизацияни трудове, с потребителско име и парола. С поглед, отправен към бъдещите потребности на студенти, докторанти и преподаватели, започнахме организиране на електронна библиотека. Някои от файловете са на самостоятелни дискове (CD), а информация за тях може да се намери отново в онлайн каталога – модул Некнижни носители.

Световна тенденция е свалянето на преградите между фондовете и техните потребители. За да се включим започнахме активно дигитализиране на фонда и осигуряване на достъп за нашите читатели до дигиталното съдържание директно през онлайн каталога. За реализирането на тази идея огромен

принос има спечеленият проект към Фонд Научни изследвания, по който беше закупен бук скенер. Към края на ноември 2020 г. достъпните през онлайн каталога текстове са почти 15 000.

Б. Я. Какви са предизвикателствата да бъдете директор на специализирана научна библиотека?

Н. Д. Не знам дали можете да си представите колко е интересно да се работи с ползватели, които не признават ограниченията. Преподавателите ни са хора, известни от големи и малки сцени, от малкия и големия екран, с авторитет, с оправдано самочувствие. Да получиш уважението на такива хора е отговорност, ежедневни усилия, доказване на професионализъм. Студентите ни пък са със самочувствието на звезди. Млади хора, за които библиотекарят е някакъв човек със строг поглед, който седи зад едно бюро и си чете книги, вестници, списания.

Тази първоначална нагласа бързо се преобръща в наша полза в момента, в който студентите виждат в теб човека, който може да им помогне да се ориентират във фондовете, който може търпеливо да им обясни как да потърсят сами монолог или пиеса за двама, или разкази, писма, диалози. Все задачи, които много ги затрудняват. А нашата работа е да им помогнем и да им покажем, че стига да имат желание, ще се справят перфектно с поставените задачи. Това постигаме с почти денонощна комуникация с тях. Във Facebook страницата на библиотеката¹ получаваме запитвания по всяко време. И отговаряме. А това прави впечатление на младите хора. Откриват в наше лице приятели. И променят отношението си към нас библиотекарите.

Б. Я. Екипът е изключително важен за развитието на всяка организация. Бихте ли пред-

¹ Facebook: Академична библиотека и архив – НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ [онлайн]. Достъпно на: <https://www.facebook.com/AbaNatfiz>

ставили екипа на Академичната библиотека на НАТФИЗ.

Н. Д. Екипът, в чието лице се надяваме потребителите да намират надежден и висококвалифициран партньор, способен да предостави качествени библиотечни услуги, екипът на когото разчитат, защото знаят, че е в състояние да предложи решения, за които самите те не подозират, екипът, който е в постоянно търсене на нови решения сме: Надежда Дякова, Борислава Маноилова, Десислава Орлова, Ирена Кърцелина и Красимира Инкова.

Благословена съм с екип, който е толкова ентузиазизиран, че реагира на всяка идея, която ми хрумва (а те са много). Труден и трънлив беше пътят на сработването ни. Затова пък сега сме като едно цяло. Всички в някакъв етап от живота си решихме, че трябва да повишим квалификацията си и една по една завършихме магистратура. Надявам се някоя да поеме пътя към докторантурата. Борислава, Ирена и Красимира, както и аз сме магистри по Библиотечно-информационни науки и културна политика, а Десислава – магистър по Управление на информационните ресурси. Като плюс отчитам факта, че полувисшето си образование, а по-късно бакалавърските степени сме получили в Държавния библиотекарски институт (по-късно Институт по библиотечно дело и Специализирано висше училище по библиотекознание и информационни технологии), Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ и Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Б. Я. Как съумяхте да изградите толкова сплотен и добре работещ екип? Какво носи на Вас и Вашия екип удовлетворение в професията?

Н. Д. И аз съм си задавала този въпрос. Както стана ясно по-горе, пътят беше доста трънлив. Всяка от нас е изградена личност, всяка има професионално самочувствие. Давам възможност на всяка да каже мнението си, изслушвам, обсъждаме, опитвам се да взимам най-обосновани решения. Може би това, че ценя тяхното мнение, ме направи достойна за уважение в техните очи. Но само мога да гадая. Това, което мога да кажа, е, че те са ценни за работата, те правят възможна екипната работа, те се научиха да уважават чуждото мнение, т.е. основната заслуга е тяхна. А удовлетворението идва от доволните читатели, от признанието за положените усилия, от усмивките и топлото отношение на колеги и преподаватели към нас.

Б. Я. С колегите си организирате различни инициативи в подкрепа на образованието на

студентите и научните изследвания. Разкажете ни повече за тях.

Н. Д. Тези инициативи се раждат просто сами. В разговорите за това как да сме още по-полезни. И защото сме хора, които провиждат в бъдещето. Когато разбрах, че в библиотеката на НАТФИЗ има електронен каталог, имах съвсем бегла представа как това може да бъде полезно за ползвателите. Всеки ден работа развиваше тази представа. Всяка читателска необходимост водеше до дни и нощи в размисъл как да бъде постигнат още по-голям комфорт за заетите от сутрин до вечер с репетиции наши студенти. Всяка открита ценна пиеска, издадена преди повече от 100 години, провокираше диалог за това как да я опазим за идните поколения, но и как да я покажем на настоящите. Да не говорим, че сме приютили драматургични текстове, писани на пишеща машина или дори такива, които са лични екземпляри и са преписвани на ръка. Как да не се отнасяш с уважение към подобен труд?! Как да не искаш да го споделиш с другите?! Как да не учиш на уважение към всичко това и колегите, и читателите си?!

Студенти сред книгите в Академичната библиотека на НАТФИЗ

Б. Я. Вашата библиотека разполага със специфични фондове и ресурси, част от които са уникални за страната. Кои са те, как се грижите за тяхното опазване и при какви условия ги предоставяте на читателите?

Н. Д. Единствен по рода си у нас е каталогът на театралните постановки. Някои мнения казват, че и в света не са много такива. Създаването му е обусловено от спецификата на обучението в нашата академия. Във висшите училища студентите се дипломират с изготвянето на дипломни работи.

При нас дипломната работа е поставянето на сцена на дипломен спектакъл. По стечение на обстоятелствата материалите от тези спектакли, част от художествено-творческия архив, са част от фондовете на библиотеката. Така се стигна до разработването на този каталог. Дипломните работи на теоретичните специалности остават на хартия в архива, а от дипломните спектакли остават следи, които са разхвърляни тук и там. Трябваше да обмислим концепция за опазването на тези следи и за систематизирането им. И ние го направихме. След това успяхме да намерим правилните, надявам се, програмисти, за да реализираме идеята за създаване на електронен каталог, който е по-скоро мултимедиен продукт – представя както драматургичния текст, така и фотографии от постановките, афишите, дипломиите. В по-ново време част от мултимедията е трейлър от постановката.

В модул Филми към електронния ни каталог е уникален начинът, по който са представени филмите. Това пак е обусловено от спецификата на обучението при нас. За студентите е важно да са запознати с пълния творчески състав на даден филм, с номинациите и наградите му. Важно е да има повече информация за режисьора и за филма, както и, ако е възможно, да има трейлър. Всичко това е достъпно за нашите студенти, но не само за тях. Българи от различни континенти се възползват от тази информация, зад която стои къртовски тих многогодишен труд.

Това се двете най-любими рожби на нашия екип! Абсолютно иновативен подход към библиографското описание!

Б. Я. През 2019 г. библиотечният софтуер, който използвате, е надграден с нови функционалности. Как успяхте да ги реализирате и добре ли се приемат от читателите?

Н. Д. Все още развиваме тези функционалности. Има още какво да се желае. Но отново се ръководим от удобството на потребителите ни – студенти, преподаватели, акредитационна комисия, колеги от цялата страна, самодейци, потребители от столични и извънстолични театри, българи в чужбина.

Б. Я. Един от новите модули в библиотечния софтуер е свързан с проследяване на цитатната активност на авторите. Разкажете за принципа на въвеждане на цитиранията и подбора на ресурсите, които обработвате.

Н. Д. Наложил се много бързо, в крачка, да взимаме решения по отношение на въвежданятия на цитиранията. Решихме, че това, което е във възможностите ни, е да прегледаме всички годишни-

ци, всички издания на академията, всички книги, издадени с финансовата подкрепа на НАТФИЗ. Оказа се, че това е достатъчно на нашите автори.

Б. Я. Какви нови инициативи ще предложите на читателите си през 2021 г.?

Н. Д. Идеите се раждат на момента – провокирани от реплика, събитие или в разговор между колеги. Обсъждали сме да организираме кръгли маси, четения, творчески срещи с наши студенти-автори, както и представяне на книги, които са издадени с финансовата подкрепа на НАТФИЗ. Искани са да организираме обучителни сесии за студентите за работа с онлайн каталога.

Б. Я. В тези пандемични времена как виждате бъдещето на книгата, на библиотеката и на библиотечната професия?

Н. Д. Пандемичната обстановка ни накара да се включим активно в дистанционното обучение на студентите чрез ударно сканиране и обработване на текстови файлове, така че да подпомогнем четенето онлайн. Това ще продължи, както и активното участие на студенти и преподаватели в сканирането. Дългогодишна наша мечта е закупуването и използването на RFID тагове, но това е свързано със сериозни разходи и зависи от бюджета на академията. Би могло да предлагаме и таблети за ползването на текстовете от нашата е-библиотека. Много се надяваме да представим в пълен обем фонда си от редки и ценни издания, които предстои да бъдат описани и прекласирани, както и колекциите ни от дарения – те наистина съдържат уникални издания.

Обичаш ли работата си, виждаш развитието ѝ в бъдещето. Като се замисля, че само преди 13 години си представях отмората единствено като четене на книга, удобно седнала във фотьойл, завита с топло одеялце или наметната с топъл шал... Днес мои спътници са класическата книга, когато съм у дома; електронен четец, когато пътувам надалече и смартфон със съответното приложение, докато пътувам в градския транспорт. Да, книгата ще просъществува! Какъв ще бъде нейният формат, не е важно. Важно е, че хората ще продължават да я търсят, да я четат. И точно там е нашето място. Трябва да сме поне крачка пред потребностите на четящите хора, за да бъдем търсени като посредници между книгата и изкушените от нея. В краен случай може да вървим в крачка с потребностите. Но изостанем ли, това ще бъде фатално и за библиотеките, и за имиджа на библиотекарите.

Въпросите зададе: Биляна Яврукова

Ключови думи: Академична библиотека на НАТФИЗ, библиотекари, Годишни библиотечни награди